

Oponentský posudek disertační práce PhDr. Petra Kitzlera,
Athletae Christi. Raně křesťanská hagiografie mezi nápodobou a adaptací
Praha: Filosofia, 2012, 32 str.

Předložená disertační práce je věnována tématu, které kritická literární i historická věda, zejména v českém prostředí, téměř opomíjela. V rozsáhlém seznamu literatury, v němž nechybí žádný významný příspěvek jsem kromě Petre Kitzlera našel jen dva české autory, z nichž jen J. Šubrt se obírá martyrologií.

Práce je přehledně koncipována a kromě anglického shrnutí obsahuje i rozsáhlou bibliografii, včetně prakticky všech kritických edic zkoumaného textu, překladu nejdůležitějších textů, které se k působení zkoumaného textu vztahují, chronologického přehledu a rejstříků.

Význam a dějiny působení křesťanských martyrologických textů demonstruje autor na textu martyria urozené dámy Perpetuy, její otrokyně a katechumenů Saturnia, Secundula, Revocata a Satura: *Passio Perpetuae et Felicitatis*, sepsaného zřejmě brzy po událostech které se staly v roce 203 či 204.

P. K. nejprve argumentuje ve prospěch uvedené datace a původnosti latinské verze, jejímž je řecký text překladem. Výroky a vize ze zápisků Perpetuy a Satura zřejmě odpovídají skutečným zážitkům, i když nejsou doslovným zápisem. Stopy jednotlivých vrstev a pramenů jsou znatelné ve stylistice jednotlivých částí. Rozhodně nejde o vědomou fikci. Redaktor není totožný s Tertullianem a nejde o text ovlivněný montanismem.

Zásadní přínos práce je zhodnocení inovativních a společensky subversivních rysů modelového textu. Parpetua, vdaná žena a matka malého dítěte, se proti vůli otce stává mučednicí, hrdinkou, kterou Bůh vyznamenal mučednictvím, a je tak vzorem křesťana vůbec. Její zásluha způsobí dokonce odpuštění hříchů jejího pohanského bratra. To je subverse základních hodnot tehdejší společnosti, je to změna společenských hierarchií vyrůstající z nápodoby utrpení Kristova – *imitation Christi*.

Rozhodující přínosem práce je to, že autor sleduje působení sledovaného textu v dalších třech až čtyřech staletích. Sleduje, jak se obraz ženy mučednice postupně přizpůsobuje hierarchii hodnot pozdější doby. Augustinus Aurelius (sv. Augustin) vykládá mučednictví Perpetuy především jako oslavu Krista a dobu mučedníků chápe již jako minulou etapu dějin církve. V pozdějších *Acta Perpetuae*, která vznikla v 5. století, neznámý Augustinův žák či stoupenec vynechal podmanivá svědectví o vnitřním životě mučednice a z původního vzoru k následování učinil předmět úcty až adorace. Postupně se prosadil názor

že vnitřní autorita mučedníků nemůže překonat autoritu biskupa. Martyrologia byla adaptována k podpoře současného pravověří.

Autor pracuje s texty kriticky, s přehledem o křesťanských martyrologiích a s vhladem do patristické literatury a její teologie. Přínos jeho práce je nesporný. Kriticky bych mohl jen upozornit, že práci by možná prospělo alespoň letmé srovnání s židovskou martyrologií, která začíná 2. knihou Makabejskou. Na druhé straně by bylo užitečné konfrontovat křesťanská martyrologia s opatrným postojem nejstarší křesťanské literatury. Apoštol Pavel v listu Filipským 1,22-26 píše z vězení, jak již touží „odejít“ (zemřít) a setkat se k Kristem, ale nakonec usuzuje, že „zůstat v těle je mnohem potřebnější pro vás“ (adresáty). To jsou však jen možná rozšíření pohledu. P. K. své téma vymezil se záměrem sledovat jednu část rozsáhlé problematiky a to se mu zdařilo.

Předložená práce nepochybně splňuje všechny požadavky kladené na doktorskou disertaci (PhD) a rád ji doporučuji k obhajobě.

Prof. ThDr. Petr Pokorný, DrSc.

Praha 13. 5. 2013.